

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ на годину 4
фор., на по године 2 фор.За АУСТРО-УГАРСКУ БОС-
НУ и ХЕРЦЕГОВИНУ на год.
6 фор., на по год. 3 фор.За све остале земље годишње
20 фран. у алату, на по године
10 фран., у влату.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата шаље се поштанском
упутницом непосредно админи-
страцији „Гласа Црногорца“ на
Цетиње, или отираваништима по-
штом на коју драго пошту, а
коме је наручије, г. Перу Ра-
мадановићу, к. д. агенту у Котор,
Доноси се ишаљу уредништву.
Рукописи се не враћају.За огласе плаћа се: за сваку
рјеч или за број од пет цифра
по 2 новчића за први пут, а
за сваки даљи пут по 1 новчић.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

Почетком овог мјесеца истекла је претплата свима оним нашим претплатницима, који су се претплатили на наш лист до краја Јуна о. г.

Молимо с тога поштоване претплатнике, да претплату што прије обнове, како не би било прекидања у шаљању нашег листа.

Претплатна цијена означена је на челу листа, а претплата се шаље поштанском упутницом Администрацији званичних листова на Цетиње, или коме је наручије, г. Перу Рамдановићу у Котор (Cattaro — Dalmatien.).

Овај број шаљемо свијема нашим досадашњим претплатницима, а унапријед нећемо лист никоме шаљати, ко није претплату обновио.

Цетиње, 6 јула 1901 г.

АДМИНИСТРАЦИЈА
ЗВАНИЧНИХ ЛИСТОВА.

ДВОРСКЕ И ДИПЛОМАТСКЕ ВИЈЕСТИ.

— На Петров-дан у вечер био је у Двору, велики коаре на који су били позвани сви чланови дипломатског тијела са госпођама, државни великодостојници, управитељи одјељења, и официри.

— Иезино Височанство Њагињица Ксепија, у пратњи гђице Софије Петровне Мертваго опомадно је стигла из Дармштата.

— У недјељу 1 јула, поводом државне свечаности француске републике, г. Боп, француски отпраник послава, примио је у стану француске легације честитања. Од стране Двора одно је да честита дворски маршал, г. Андрија Радовић, и од стране владе наш министар иностраних дјела г. војвода Вуковић са својим секретарима. Такођер је одило на честитање варошко представништво и поједини грађани. За вријеме честитања пред француском легацијом свирала је војена музика.

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД.

Цетиње, 6 јула.

Поводом новинарских гласова о састанку Краља Александра и Њаза Фердинанда у Петрограду, „Петроградске Вједомости“ веле, ако се то збуде, да би могло довести „до веома жељеног зближења у погледима и у програму дјеловања не само односно македонског питања, него и у иним, у којима би одстрањење сваког неспоразума између словенских држава било тако корисно у интересима општега мира. Али би било неопрезно сада предказивати, да очекиване посјете руске престонице словенским Владаоцима они предузимљу у намјери остварења маште о балканском савезу, који будући уопште веома жељен. у ствари самој ипак у овом часу не може се остварити из много и врло озбиљних обстојатељства. Корјеници чланови тога савеза имали би бити Србија, Бугарска, Грчка и Црна Гора. А међу тим, колико још много треба жељети и у унутрашњем положају ових земаља и у њиховим узајамним међусобним односима, да би се машта тијеснога и чврстога зближења између њих могла оства-

рити! Епоха унутрашњих раздора у Србији и у Бугарској тек што је минула, ал још и сада не може се са довољним увјерењем рачунати на мир унутрашњег им положаја. Антагонизам владајућих у тим земљама партија још је и сада и сувише жив и очевидан да би се могло рачунати у спољашњој њиховој политици на смишљену постојаност и узајамну уступчивост, без које не само о савезима, него ни о мирном и пријатељском сусједском стању не може се толико ни сањати... Искључујући Црну Гору, вагда готово и способну на сваке разумне и пракашине комбинације у корист општесловенских интереса, остале три државе још се и сада налазе у односима, ако не тако затегнутим као недавно, то још далеко не интимним и пријатељским. Ипак се може жељети, да очекиване посјете Краља Србије и Њаза бугарског у Петрограду послуже, под сјеном руске им доброжелатељности, првом иницијативом њиховог међусобног зближења, и првим корака к зближењу ових словенских држава са Грчком.“

Поводом посјете Великога Њаза Александра Михајловића по приморским бугарским градовима, петроградско „Н. Време“ пише: „Радосно и срдачно сријета Бугарска, као је дац човјек, од Њаза Фердинанда до посљедњег сељака, драгога госта, у ком се оличава за њу непромјенљива љубав и учешће државе-ослободитељке. Велики Њаз Александар Михајловић, дошавши на оклопници „Ростислав“, којом оп заповиједа, гост је Бугарске и Њаза Фердинанда у чаробном Еукениограду. Ова посјета говори здравом смислу бугарског народа, да су односи Њажевини к држави-ослободитељки такви, како им је силом ствари природно, прилично и неопходно бити а како нијесу вагда бивали. Спокојно и ведро Бугарска гледа у будућност. У историји наших политичких и дипломатских спојаја с балканским државама вагда је до сада тако бивало, вјеројатно ради аустроугарске дупетне равнотеже, да ако је било лијепо вријеме у Софији, наоблачено је било у Биограду, и обратно. Сада, тек први пут, и овамо и тамо стална се показује словенска узајамност. И Краљ Александар одиста радује се из све душе знаку чакље и симпатије, који даје Русија Бугарској. Како Њаза Фердинанда, тако Краља Александра ми ове јесени чекамо у госте код нас, једва ли не у исто доба: прекрасан би био тај састанак, до ту скоро, при Милану, трудно могућ. Не врло брзо, али стално расте и снажи се на Балкану идеја словенске узајамности.“

„Петроградске Вједомости“, констатирајући једнодушност Бугарске при дочеку Високога Госта, жељеле би да таква једнодушност влада и у цијелом политичком животу њеном. „Ничим више не би могао бугарски народ показати своју политичку способност и своју благодарност Русији — вели исти лист — него прекидањем свих партијних раздора, да би се сви слојеви народни слили у једно под лозингом: concordia res parva creant.“ Па савјетујући Бугаре, да се за сада оставе тежње за остварење велико-бугарске мисли, васпитане на основу Санстефанског уговора, на-

ставља: „Не може онај народ сматрати себе великим или већим од свога сусједа, који оснива своју самосвијест величине само на размјерима свог земљишта, на број војске или становништва. Ове спољашње стране народног бића беспорно су драгоцјене, али с условом, да им одговара и степен просвјете, и душевно-морална стега васпитања, и способност надањивати се у свом унутрашњем и спољашњем животу вишим идеалима мирољубија, праведљивости и самосавлађивања.“ Па завршује велећи, да највиши бугарски интереси захтјевају унутрашње измирење и уједињење свих бугарских патриотских сила, друго, уредоточене све њихове пажње у душевно-народно и привредно развитку, да Бугарска ослобођена од Турака постане збиља слободном од свих замисли спољашњих непријатеља или притворних савезника.

ИСТОРИЈА УЧИ, ПОДВИЗИ ОБВЕЗУЈУ.

Поводом 25 годишњице објаве рата од стране Црне Горе и Србије, петроградско „Н. Време“ доноси чланак под горњим насловом, који започиње, како је оних дана у Москви грмјела чламена ријеч Аксаковљева и раженла у руском народу идеју словенског еродетва и потребу словенске узајамности. И говорећи како је за тим Русија заратила, истиче, да је „у балканским сњеговима на Шипки била испуњена она слобода и независност, која је Србији и Бугарској дала данашњи њихов политички значај. Ето зашто ону епоху треба памтити и спомињати, али уз то треба и напоменути нашој браћи, да отуда на њима лежи њека дужност активне узајамности, која се ни златом не исплаћује, а још мањем фалсом монетом. Русија као огромна и силна држава, с Божијом помоћи, проживјеће и без словенског савеза. Она не позивље на ратни рад своју браћу, за коју се тако великодушно истакла и чији је политички живот тако великодушно подржала, али паравно њој је потребито признање, ако смо ми Руси браћа Србима, Бугарима и осталим Словенима, да су и они нама такођер браћа, и да схваћају, каква значај за све Словенство има ова моћна, непобједива сестра, великодушна у својим несобичним осјећајима. Кроз овај четврт вијека ми смо се много политички научили, а културно веома напредовали, бројем пак још више умножили. Руски језик је стекао себи права јевропског језика, наша књижевност заузела је једно од првих мјеста између јевропских књижевности, како по облику, тако по идејама, и одлучним кораком на путу узајамности к нама биће од стране Словена њихово признање ових културних тековина, које умиљу у рачун и наши непријатељи. Ништа тако не сједињава племена и народе као ошбенитост језика, као књижевна солидарност, као заједнички рад на пољу самопознавања и самосвијести. И сада би било најбоље то напоменути нашој браћи Словенима. Велико зло словенско јесте несхватљиви историјски раздор, који се објелоданио жалосно и у србијско-бугарском рату, скоро одма последице нашег рата, који је ослободио Бугарску и утврдио слабој Србији титул краљевине. Тим братоубилачким ратом наш Черњајев за свој подвиг добио жалосну награду.

„Међу тим, ако су се Њемци, побуђени генијем Бисмарка, ујединили, ако тај покрет у недалеку будућности може обратити народе германског корјена, који се јако расходе политичким интересима и политичким сновима, то је и Словенству потребит стојер, околу кога би се оно, не губећи своје индивидуалности, својих политичких особености, могло окупити.

„Русија, са својом уопште толерантном политиком, својим начелом не угњетавати народности, с језиком Пушкина и Тургенева и генијем Достојевског, Гогоља и Л. Толстога, који дају нравствене уроке Западу, најбоље и најприродније имала би служити нравственим и културним сто-

жерем свега словенскога свијета. Епоха ове 25-годишњице најзнаменитија је разбуђењем активне самосвијести о задједници словенских интереса. У поразу код Ђунисе побратимили су се Словени, способни самосталног политичког живота, у балканским сњеговима и задунајским побједама та самосвијест добила је вишу санкцију. Русија је показала себе и великодушном и сиљном. Нека се словенска племена развијају по својим цватућим пољима, нека се њихови језици и нарјечја разлијежу, нека њихова култура напредује, али нека они и не забрављају никада своју великодушну и моћну сестру, оданајући јој што је иде, љубављу односећи се према њеним савјетима и жељама, и особито цијењени књижевност и језик, који је створио ту књижевност. „Живјеља наша браћа на општем културном пољу и на опште међусобно уважавање!“

Исти лист доноси да је Словенско Добротворно Друштво у Петрограду, поводом 25-годишњице објаве рата Црне Горе и Србије, приредило 20 јуна у Казанској саборној цркви молебан, а у вечер у својим просторијама имало је сједницу, на којој је говорио В. В. Комаров, особито о ратовању у Србији, као учесник тог ратовања. А. А. Нариншкин је говорио о резултатима оног ратовања и закључио је, саглашавајући се са предговорником, да би требало такав дан свечаније прославити. При свршетку су отпранљени следећи телеграфски поздрав:

1.) Цетиње. Његовом Краљевском Височанству Њазу Николи.

Спомињући с молитвом почетак славног рата, предузетог 25 година назад Вашим Височанством, Петроградско Словенско Општество с највећим поштовањем подноси Вашем Височанству и Њагињици и Њажевинском Дому искрени израз својих добрих жеља и нада у срећну будућност херојске Црне Горе.

2.) Биоград. Његовом Величанству Краљу Александру.

На овај значајни дан Петроградско Словенско Добротворно Општество, последије богослужбена, с највећим поштовањем подноси Вашему Величанству и Њагињици Величанству Краљици израз својих искрених добрих жеља.

Трећи телеграм управљен је пресједнику одбора добровољаца у Биограду, који су ону 25 годишњицу прославили, и овако гласи:

Петроградско Словенско Друштво, прослављајући успомену славне борбе словенске за независност, шаље свој поздрав српској браћи. Чланови Словенског Друштва вјерују, да исти осјећаји, који су одушевљавали Словенство прије четврт вијека, тињају и сада у сваком словенском срцу, и да ће се, у случају потребе, исто расламкети као и прије 25 година.

ИНГЛЕЗ О СПОРАЗУМУ СА РУСИЈОМ.

Из све фаланге талантљивих публициста, који расвјетљују односе Инглеске према Германији и Русији, — лондонски дописник „Н. Времена“ Аргус пише — истиче се ширином оризоната, сиљом аргументације и оригиналношћу погледа, писац који се потписује именов „Калкус“ „Послије расправе у „Fortnightly Review“ под насловом: „Хоће ли банкротирати Немачка?“ он је у јунској књизи истог јурнала штампао другу расправу: „Русија и њени задатци. I. Унутрашња политика“, коју је наставио у јулској књизи под насловом: „II Спољашња политика.“

У суђењу о унутрашњим руским питањима Калкус је слаб. Он је очевидно био у Русији, али даље од Петрограда није одио и разговарао се само са чиновницима и књижевницима. Али општи ток руске историје није само изучио, него га и схваћа, и о спољашњој руској политици суди без срањивања много боље него ли већина завадних Јевропејаца.

Калкус исмијава распрострањену вјеру у Инглеској у лукавство и вјероломност руске политике. Он тврди, да је Русија расла и ширила се сиљом природних закона, које не би могли зауставити ни нај-искуснији дипломати. „Шешино покретање к мору или к планинској линији, као што је

Хиндукуш, било је природном силом, којој је Инглеска узалуд покушавала ставити вјештачке границе. Русији не могу задржати такве преграде. И подизање вјештачких преграда против ње у прошлости откривало је прије безумије с наше стране, него ли што је њено преступање тих граница показивало недостатак наравствених осјећаја у њој.

Што се тиче руске спољашње политике, Калкус види њезин додаток у продирању на море у три правца: К Тихоме Океану, Средоземном Мору и Персијском Заливу.

Последњих десет година положај се измјенио непоповољно за Русију. Прије него се Јапон подигао и Њемачка почела радити на Истоку, Русија је могла с миром чекати, докле јој арпо плод у скут паве. Ступање Јапона на поље активне спољашње политике, мијешање јевропског концерта с придодатком Сједињених Држава и Јапона у китајским пословима, а највише пододање Турске ъемачком упливу и тежња Њемачке да експлоатира и колонизира азијатску Турску од Босфора до Багдада, чине да се Русија не може ограничити на само унутрашње развијање, него све то захтјева веома будућу, дубоко самосвјесну и кадикад одлучну спољашњу политику.

Калкус држи, да руска политика односно Китаја мора бити иста као и инглеска политика: уздржање цјелокупности Китаја, без старања о његовом препоруцају, и непристајање на његову диобу, коју Њемачка жели, која би значила миллионе китајских војника, изучених ъемачким инструкторима, на најслабијој тачки руске границе.

На Босфору Русија не сријета већ Инглеску него Њемачку, која се протеже од Хамбурга преко Аустрије и Румунске ка мосту из Јевропе у Азију, по плану багдадске жељезнице, па преко њега у Кокеџу, том арсеналу будућности. Ка Персијском Заливу Русија може доћи жељезницом у луку Бендер-Абас. Ту се Русија сријета са Инглеском, и ту је једино мјесто, гдје Инглеска може учинити Русији драгоцјену услугу. И ту се писац позива особито на чланак „Н. Времена“ од 28 априла, који заслужује пажњу и изражава расположење руског јавног мњења, које постојано отступа од Њемачке а приближава се Инглеској. (Тај је чланак и „Г. Ц.“ доноси. У.) Па ту писац наводи из тог чланка „Н. Времена“ оно мјесто, које почиње: „Савез је могућ између двије државе само ако оне немају намере једна другој штету чинити“ — па завршује: „покретање паралелних линијама Русије и Њемачке већ је неминуемо.“ Цијело питање, по мњењу писца, састоји се у следећем предлогу цитираног чланка: „Нека Инглеска разумије, да Русија не хоће Индију, али мора доћи до Персијског Залива, и питање ће бити ријешено.“

Свом силом својих навода писац се стара убједити своје саотаџаственике, да интерес Инглеске захтјева, да се усвоји рјешење, изложено у чланку „Н. Времена.“ Он доказује помоћу руских извора, да Русија није никад ни мислила о покретању на Индију ради Индије; то покретање могло би бити само као диверзија. Од Инглеске зависи да својевремено уступком у Персији управи све силе Русије на Бос-

фор против Њемачке, мјесто њиховог покрета на Индију и против Инглеске. „Сви задатци Инглеске — вели Калкус — стратешки, дипломатски, финансијски тијем би били изванредно олакшани. А од свега најважније је, што ће Инглеска бити изабављена од политичких опасности, које не даду инглеском народу да усредоточи сву своју енергију у животној борби за своју трговинску превласт.“

Дописник „Н. Времена“ наставља: „Ови резултати заслужују пажњу и с наше стране. Инглеска политика у прошлости, руковођена слијеним страхом и подозревањем односно Русије, доста је шкодила самој Инглеској, да се може повјеровати, да инглески патриоти не желе је даље слагати. Идући испред свих других, писци чланка по мјесечним издањима заједничких напорама доказали су, да је природни непријатељ Инглеске Њемачка а не Русија. Наше јавно мњење у ствари није никад претпостављало Њемачку Инглеској; руска политичка мисао није никад заблуђавала у томе, одакле Русији може грозити главна опасност. Ако је последње двије године расположење руског народа постало непоповољније Инглеској, томе су узрок нека дјелства инглеске владе, која врлијећа му рално осјећања Руса, као и политика инглеска према Русији, тако потпуно осуђена инглеским мислиоцима. Али не треба на овоме оставити, не треба остављати трећему да се користи нашим неспоразумима, који су му потребити. Док се ми давијемо и подвизајемо међусобно. Њемци рабитају једнако усредно против Инглеске као и против Русије. Ми Руси са Инглесима већ смо им даровали багдадску жељезницу, која им предаје сву Турску.“

ГАВРИЛ УГРОН.

Ово је име вође једног крила мађарске странке независности, против ког је устала сва штампа аустроугарска, којој је на срцу опетанак тројног савеза. Угрон је прии Мађар, који је у делегацијама говорио против тројног савеза, што је у своје врјеме учинило јак утицај, тијем јачи, што се Угрон из својих младих година запосио начелима крајње левнице, којима је вазада вјеран остао. Али кад се ту скоро дознало, да је Угрон одио у Париз и с министром иностраних дјела Делкасеом саставио се, с наміјером да помоћу француских капитала оснује банку, која би служила интересима његове странке, противу њега се права бура подигла, која му у осталом међу Мађарима није нахудила, него још више његов углед подигла, као једног мађарског вође, који тражи да ослободи Угарску од владајућег ъемачког утљива.

„Петроградске Вједомости.“ а што је још значајније, из пера свога уредника на првом мјесту, доноси чланак, из кога се види важност овога покрета Угронова. Идеја посланика Угрона — вели петроградски лист — јасна је и симпатична. Он види свој народ, још млад и без својих капитала, да све више пада под гњетом ъемачких капитала. Он предосјећа, по оној: *Timeo Danaos et dona ferentes*, да мађарским патриотима, независним и даље вјерним, треба бити на опрезу, да ъемачки капитали са свим не подложне Угарску Њемачкој. То је предосјећање, очевидно, основ

Угронове мисли, која није изгубила од свога значаја тим, што на први мах није нашла одзива у угарском парламенту.

Значајно је — наставља исти лист — да се појавила група са таквим програмом економског ослобођења Угарске од ъемачких финансијата. Земљиште за успјех француско-мађарске економске узајамности ту је, и тудно ће органи германофилски моћи занијекати потребу заграничних капитала, и потпуно умјесност тражити их и у Француској. У економском животу, у круговима угарске индустрије и трговине идеја франко-мађарског зближења може се развити много прије, него ли у парламенту.

Мађарски патриоти могу рећи: није ли лакше и живитије непосредно зајммати вовац код француских капиталиста, него ли чекати, да ови капитали пређу у Њемачку, па отуда у Угарску, са комисионним процентима и германизаторским смјеровима?

„Ми Руси — завршују „Петр. Вједомости“ — можемо само жељети успјеха економског програму Угронове фракције. Тај је програм корисан не само за Угарску него и за интересе свега ближега Истока — тим што он, остваривши се, може веома доприијети развићу потпуне независности Угарске, која је позвана да игра видну улогу у судбама југо-источног јевропског краја. Вољом судбине, историјски и географски. Угарска се појављује блиским сусједом Русије и копочом између јужних и западних Словена. С тога ће нам бити Угарска вазада неминуемо блиска по свом земљишту и интереса по својој судбини. Русија није никад ништа имала противу Угарске. Поход г. 1849 био је дјело кабинетно између Монарха аустријског и руског, а не резултат руског народног покрета. Ако је Угарска тада што изгубила у свом политичком развићу, није ни Русија ништа добила, осим ненакњажених ратних трошак, и... разочарања г. 1854! Значи, народ руски и мађарски вазада могу један другом пружити руку у виду будућег пријатељског сусједства и интереса у многоме солидарних. Ти интереси, кад се очисте од свих преживјелих предубјеђења у прошлости и од свих подозрења у будућности, вазада ће се слијевати у један владајући захтјев: *да Угарска од сада за вазада остане потпуно независном и обезбјеђеном од сваких трошакјева не само политичког и војног, него и економског германизаторства, ма у ком било виду.* Ова виша цијел, ова потреба цијелог ближег Истока, беспорно је и неминуемо обвезна за Русију и за Угарску, тако да само њезино схваћање већ може створити народу руском и мађарском поуздано земљиште мирно добротне узајамности и природно саучешће све аустроугарске владине силе. Према том програму и франко-мађарски пројекти мужестеног Угрона донајау у нашим очима особити и очевидно симпатични значај, без обзира на завидљива и ревносна старања ъемачких официоза и германизатора, да умале њихов многообезбављива значај и остварљивост.“

Књижевност, умјетност и просвјета.

(Нове књиге.) Примили смо следеће нове књиге:

Додатак Поменуку од 1888. Заменили су у српскога народа који су преминули до краја г. 1900. Написао М. Ђ.

Милићевић. У Биограду, у српској краљевској штампарији, 1901. Цијена 2 динара. 45-то издање Чупићеве задужбине.

Ово је стота књига М. Ђ. Милићевића, ком је педесетогодишњицу књижевнога рада честитало Српство у почетку овога мјесеца. Као што се из наслова види, у њој су споменути знаменити Срби, који су умрли од г. 1888 до краја 1900, те је тако додатак Милићевићевом Поменуку од г. 1888, а има и допуна и исправак к овом Поменуку. „Што могах ја помоћу: помених све којих се сјетих, и о којима потребну грађу прибрах. Оне пак које будем заборавио, или о којима сам мало казао, молим за опроштење: човјек сам — грјешит ми је дано; а за мном иду млађи, снажнији од мене, који ће моје празнине ласно поунити и неће кривине радо нецривиди.“ Може ли се скромније објелоданити своја рађања? Ипак имамо једну књижевну школу, која ту скромност и не схваћа, а само тражи мане, а не виде врлине, за то нема ниједну лијепо ријеч ни за ову књигу Милићевићеву, према је у њој споменуто преко 160 гробова знаменитих Срба. Писац сам каже: „спомених,“ што не значи: приказах слику. Дакле није писао потпуне биографије, особито не у истини знаменитих Срба, о којима је забљезлио и њеке ситнице, које се могу изгубити, а које дају колорит слици, већ познатој.

Наравно, писац је имао пред очима своје саотаџаственике, али је и прелазно границе своје уже отаџбине, па ипак осим Јована Сундечића не спомену већ ниједног заслужног покојника у Црној Гори кроз то доба а имао је још кога, бар војводу Новилу Церковића, војводу Миљана Вуковића, војводу Ђура Матановића, војводу Петра Филипова Вујовића, војводу Анта Даковића, војводу Станка Радовића, сердара Сава Јовићевића, Јевта Милетина Николића, Драга Обренова, о којима је писац могао наћи потребите грађе у „Гл. Црногорца“ готове. Али је писац већ познат као енциклопедички илустратор своје уже отаџбине, а уз то, на жалост, с малом пажњом, биоградски књижевници наоде за добро, да се не осврћу на Црну Гору гдје би требало. Топико је то истина, да се ово ћутање о црногорским покојницима у Биограду писцу није замјерило, док му се замијера, што никаквог замијерања не заслужује.

Тако је уопште приморју нашег мало пажње покљонио На прилику, док се спомиње Јаков Гудина, без сумње веома заслужан за Српство, не спомине се Владика Стефан Кнежевић, ком је не само по нашем приморју српске конфесионалне школе засновао, него надахнуо и покренуо млађи нараштај против Павлиновићева дјеловања, које је тежило да убије српску енцијет и да истријеби српско име на приморју. На је требало с поштом споменути и Никшу Градића и Франа Гундулића, ова два властелина дубровачка, у души и у дјелима добра Србина, и ако се овај посљедњи из политичких обира само Дубровчанinom приказивао.

Али се против сваке замјерке ауктор довољно ограднио оном: „што могах ја помоћу.“ Нека се и по осталим нашим књижевним центрима толико допринесе успомени људи, који су и чим доприијели, да се Српство појави на свјетској позорници у XIX вијеку као најглавнији кул-

ЛИСТА К.

ИВАН АКСАКОВ

Име овог знаменитог славенофила и његова улога у руском народу назад двадесетпет година, када оно мале српске књижевине објавише рат силној турској царвини, познати су добро српскоме народу, и рад његов у оним данима, кад су се Црна Гора и Србија винуле у рат са много претежнијим силама, да саме себе жртвују за ослобођење Босне и Херцеговине, остао је у историји оног колико несрећног толико славног подухва српскога народа алатним словима записано.

Али да тај рад Аксаковљев још боље расвијетли, и да његово благовољено успомени ожини у Русији поводом двадесетпетогодишњих објаве рата српских књижевина, петроградско „Н. Време“ доноси до сад неиздана писма, што је оних дана Аксаков писао својим савестикама Екатерици Теодоровној и Дари Теодоровној, шћерма знаменитог руског цјесника Тутчева, да се види, како се онда разбудило народни дух у рускоме народу, што је изненадило „не само Јевропу него и саму руску цителгенцију,“ како се сам Аксаков изразио. И ми ћемо доијети нека карактеристична мјеста из тих писаца, да и међу Србима ових дана засне живљом свјетлости успомена Аксаковљева.

У писму од 15 јуна 1876 својој савестики Екатерици, напомињући јој страшно дане у почетку кримског рата, пише: „Сада се опет припривља гроза, ништа мање страшна. Истогно питање се буди много опасније не толико у спољашњем колико у унутрашњем обзиру.“... „Сва је кривца Срба, Босанаца и Херцеговаца, и

Бугара, што су они православни, и слеодователно једнојерни Русији а не осталој Јевропи! Па да се ми придружимо Инглеској, да се казне Словени за њихов грјех, што су православни! Инглеска сада негиче принцип немилостија с лукавом наміјером, да га сама тајно руши у корнет Турске (и оружјем и новцем, што у парламенту нагло нијече), а против Русије да има готову узду, да задржи њезине порине. Ствар постаје озбиљном, и рат је готово већ отпочео, кривцом Турске тајно потакнуто и потпомагане Инглеском... Што ће радити руски Цар? Ја уопште мислим, да је парско мјесто такав *Kulminationspunkt* руског државног и народног, историјског оргнизма, у ком хоћеш — ећеш бије историјски пуле, да се у одлучним историјским часовима Цар појављује и против његове воље носилоцем историјске мисли, и најпослије да у личном животу Цара не може ни бити таквих часова, када се он не осјећа Александром Николајевичем, ни Николом Павловничем, него руским царем, историјском личности, којој су дјелокруг јевреки, — све то ја мислим... Разне операције отпочину. Ако не данас сјутра ће рат отпочети. Ја се радујем што је у Србије на челу војске Русе, Черњајев, и што сам ја томе много допринио. Он ће откупити част рускога народа... *Сад би требало проијавити морални приписак на владу манифестацијама јавнога мњења, адресама... Узбуђуј своје Јурјевце, дрзае Кити, и начелника, и доктора — умног човјека, и сву тамошњу цителгенцију, с којом општини“*...

Овако је писао уочи објаве рата, а 21 јуна, другој есчастни пише: „може бити да се наше министарство иностраних дјела још иједи на Србију, што је ступила у рат; али одрећи се рата, за њу би

значило као и за Црну Гору, потписати себи смртну казну... Послије толиких жртава, напора и крви, послје тако дугог и узалудног очекивања и узалудних уступака захтјевима јевропске дипломатије (а ту и руске), није се могло остати на миру, и западна Јевропа ићаше имати право да не узимље у рачун такве народе! Уз то у овом рату Србије и Црне Горе са Турском ни Русија нема другога исхода из положаја, у који нас је Инглеска ставила, него да истргне из њезиних рука рјешење источног питања. Данас се Словени боре управо за нашу ствар, и сав је грјех Србијанаца, Бугара и Црногораца што су православни, и с тога природно што теже к једнојерној а уз то једноплеменој Русији. Да су они католици или протестанти, они би били своји западној Јевропи и уживали би њезину заштиту. Ма како било, пошто су једном Србија и Црна Гора заратиле, руска влада мора жељети да побједу оци а не Турци. Побједа турска над Словенима била би побједа над нашим савезницима, и побједа над Русијом. Слеодователно треба на сваки начин радити да Словени побједу, слеодователно треба им помоћи, и кад Инглеска помаже Турску оружјем и новцем, за што да ми не помажемо Словене?.. Твој *Journal de St. Petersburg* стара се да скрије истину и не објелодањује све оно, што сваки даћ, хвала телеграфу, облијеће цијелу Русију, узнемирујући умове и срца. Народ је смљен и очекива од особа, које стоје на челу Русије, њених преставника, ма каквог знака симпатија према страдајућима, ма каквог доказа бар човјечанских осјећања, саучешћа и негодовања, ма каквог покрета христанске и националне самосвјести! *Ну, хћери Теодора Ивановича Тутчева и моја пријатељице и сестро, зауви се за*

ствар и ради сагласно захтјевима твојим сопственога срца и у духу твојих породичних придања Гртим те из свег срца и љубим твоје руке.“ На испод овог потписа наостава: „Молим те да извиниш бришања и мрље по писму. Ја сам данас тако много писао да ме рука већ не алуша.“

Писмо од 29 јуна савестики Дари овако отпочиње: „Из твог писамца видим, да читаш само „*Journal de St. Petersburg*.“ Одбаци тај .... лист. Нарочито сам истригао из „Московских Вједомости“ чланак Каткова, гдје га он врло добро изобличава и карактерише, и молим те да узиваш стрпљења и времена да прочиташ овај чланак. Ти говориш о ћутању руске штампе и дрпјемању јавног мњења. Али ти живиш у таквој средини, гдје се чита само „*Journal de St. Petersburg*.“ „*Kreuz Zeitung*“, а не чита ниједан руски лист, и гдје глас јавног мњења не допире, гдје су врата и уши затиснути. Напротив, штампа је руска једнодушна, пуна осјећања и ватре, а јавно мњење силно узбуђево. Од самог почетка херцеговачког устанка до данас, само је словенска ствар обвезана руском народу за моралну и материјалну помоћ; само њему, а не руској дипломатији, Русија је обвезана, што је сачувања њезина част и њезин уплив међу Словенима (и ако је посљедњи знатно пао). Јавни покрет отпочео је у октобру прошле године свечаним парастосом за погинуле Словене и печатањем у 160 хиљада егземплара посланица ербијског и црногорског митрополита и позива словенског комитета, што сам ја написао (а печатали смо мишо свјетовне цензуре, која није хтјела допустити, хвала духовној цензури, која није подложна општим законима). Ове егземпларе ми смо разаслали по свој Русији, и прештампали по спаркијалним дистро-

турни чинаца на Балкану, онда ћемо имати потпуни њихов „Поменик“ који је г. Милићевих основ положио, давши повода „млађима и снажнијима“ да његове „празнике допуне“ и „кривине исправе“.

Само што би у наслову овог „Поменика“ требало замијенити оно „знаменити“ — придијеном „заслужни“, јер су оно управ знаменити Срби, које нам обећаје предузеће Српске Штампарије у Загребу.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ

Цетиње, 6 јула.

(Петровдан.) Одавна није било више побожних поклоника о Петровдану него ове године Уочи празника, по обичају било је до касно народно весеље испред Двора, уз свирање војне музике и разне прелијезе успјеле ватромете. На сам дан у манастирској цркви на литургији била су Њихова Краљевска Височанства Господар Књаз и Књагиня Милена, Књаз Данило и Књагиня Милица са сјајном пратњом. Баталнион стојеће војске одавао је почаст, па је послје литургије дефилирао испред Двора. Пред вечер су се момци укривали испред Насљедникова Двора. Од синаог народа тек су сјутри дан мјештани могли приступити светом Њивоту, који се отвара и овом приликом, пошто дан Светитељев долази касне јесени, кад обично ружно вријеме не допушта поклоницима из даљег да долазе.

(Са Бешке.) У недељу, 1 јула, уочи Полагања Ризе Богородичине, Бог сами зна послје колико времена, са Бешке је звоно на вечерњу авало у обновљеној цркви негдашње знамените Владарке Зетске. Госпође Јеле Балшићке, кћери српског Кнеза Лазара. Заиста немо дирљив тренутак, кад се пренесе мишља у оно доба, кад се ту манастир бијелио, пун братије из блиских манастира са острва Морачника, Старчева, Врањине и из оних Свете Пречисте тамо из унутрашњости Крајине, који су се овдје на храмовску славу сакупљали; па кад прелетимо мишља оне вјекове, који су протекли, у гробној тишини изнад овог опушћеног манастира, којег је вријеме мало по мало рушило док је ево пролојала ова мала црквица, коју је она побожна Владарка себи за тиху молитву а можда и за вјечни покој оградила близу оне велике су три олтара, чијој се архитектонској љепоти и данас дивимо, јер су сводови њени са кубетом још на мјесту, и ако из њих нека гора расте! Вечерњу је служио поп Марко Мартиновић, као митрополитски изасланик, са свештеницима: сеонским, попом Ником Лекићем, крњичким попом Илијом Јовановићем и годињским, попом Јоком Лековићем; који су сјутри дан и јутрњу служили, па обновљену цркву осветили и свету литургију у њој отпознали. Тај дан су Цетињани са госп. војводом Пламенцем и г. сердаром Јагошем Радовићем на челу кренули с Цетиња у једнаест кола, у три сата у јутру, па су се на Ријеци укрцали у дворске парабродике „Ластавицу“ и „Галеба“, који су им били стављени на расположење, и кренули потезући за собом лађу, у којој је војна музика у путу ону тишину ријеком и Скадарским Језером развселаваала. Испред Плавнице срели су лађу с Подгоричанима,

вима, и није остало у Русији ниједне парохјалне цркве, у којој нијесу прочитани пред свим народом. Никада ниједно питање није продирало так дубоко кроз све народне слојеве, као сада словенско питање. Па ту излаже потанко, како се руски народ одазвао, и све што је учинио Словенски комитет, ком је он преједвао. Па изоставља: „Наравно, нека је најдубља благодарност и благослов оном, чијом је иницијативом влада одлучила, да издаје 40,000 рубаља мјесечно на корист страдајућих Словена али за такву државу, као што је Русија, било би смјешно давати каквог значаја тој цифри. Недавно случило ми се говорити с једним иностранцем, који је корисно Русију, са гледишта наших интереса, што она тако слабо потпомаже Словене новцима... и кад сам му ја примјетно, да је Русија у новцу оскудна, он ми је одговорио: *Allez donc, on aura toujours trouver un million pour...* На то му нијесам имао што одговорити. Ето, душо моја, како ствар стоји, и не оптужуј ни штампу, ни народ, не преври их с лисине, него буди њиховим живим одзивом у средини, у којој живиш.“

Истој пише 4 јула: „С нестрпљивом чекам твоја извјешћа односно словенске ствари и уопште политике. Што се чује о рјешавању састанку? Како се слаже овај састанак с таквим фактима, која трпи влада, као што је мој позив, као јавни молебни (на прилику у витешкој саборној цркви служио је преосвештени Викторин) за српску побједу, или на прилику јучерашње публикације у листовима (без сваког учешћа и знања Словенског комитета) од стране црквеног старосте цркве мученила Никите, да ће по жељи парохјана бити молебан „за здравље раба Божијег бољарина Михајила (Черњајева), који се

коју прихватише, и тако у 9 ура стигосе на Бешку, гдје се већ литургија служила у присуству мало народа из оближњих села, јер су у Мурићима, пред којима острв из језера није сви Мухамеданци. Послје литургије отпочело је благодарење за срећно испељење Њ. Краљ. В. Књагиня Милена, које је на овај Богородичин дан Црну Гору и све Српство обрадовало, па се богослужење завршило великим многољетијем. Требало је ту бити па осјећати кад се из оних олтара, из којег су се некад Балшићи и Црнојевићи спомињали, разлијегало многољетије срећно Владијем Господару и Књагини. Насљедницима и Великим Војводама Зетском и Захумском!

Црква је обновљена тек да се у њој може служити. Високи свод само је требало с јужног краја изнад олтара доупити, па нови кров ставити, и цркву изнутра картати и поводити. Темпло је за сада од протих дасака учињено, на ком су приложене иконе. Наравно, требало је и око цркве рашистити, око којег се сада виде разваљени тремови и комади догичних стубова. Одбор је око свега тога рада потрошио 579 флорина и 51 новчић, а од уписаних прилога примио је 481 и 50 новчића, и још има да прими 224 флорина. Ово су прилози оног друштва, што је прошле године одило на Бешку на неги дан Богородичин, те је одлучило обновљење ове црквице у његову славу, као заједно за драгоцјено здравље Узвишене наше Владарке. Али наравно на оне не може нити смије остати. Треба прије свега још тремове оне цркве успоставити, као што су били, а то се може учинити, јер су данас ту њихови размјери. Изнад врата су три нише у камен издубљене, и унаоколо њих се виде остаци афреска, који преставају нимбусе свитељске и једно кољено крила арханђелског, као што је и унутра било таквих остатака, особито у апсиди. За то црквину треба изнутра а fresco насликати, а имамо младог академског сликара г. Врбицу, који ће то с вољом учинити. Па треба пристојно темпло набацити, и уопште цркву изнутра украсити, да се може рећи, да је обновљена оном побожном и племенитом цијелу, како одговара успомену оне славе зетске Владарке и нашој оданости према данашњој нашој Узвишеној народној Мајци.

Све је то послје заједничког обједна образложио г. проф. Ђукић Драговић, те су сви присутни потврдили досадашњи одбор, додавши му још три члана из Подгорнице, да тај рад доврши, на коју сврху ће издати позив на прилагање, како ће моћи сваки Црногорац својом лепотом учествовати у овом похвалном дјелу, да се може назвати *народним заједном*.

Објед је био у хладовима на игалу села Мурића, које крије једра маслинова шума, и отаде се разасире поглед преко Скадарског Језера на Проклетије, па преко равне Зете на Комове. Кад се друштво поткријепило уз веселу свирку војне музике, дигао се г. војвода Пламенац и изговорио сљедећу здравницу:

Поштована господо!

„На мјесту, гдје се некада у добу славијних Балшића подизала врња српска молитва Свевишњењу Творцу, које је једно усљед наших часнијих недаћа пријешло у русе отоманских освајача, —

сада христољубиво подизана на истоку?“ Надам се, да те није моје последње писмо уриједило неком својом рјескошћу. Али не могу скрити од тебе како ми је неугодно било твоје кратко писмо, ону жажување народа и позивање на „Journal de St. Petersburg.“ У осталом држим, да наше пријатељство даје нам објојци право, да се изражавамо искрено и отворено. У сваком случају ја од своје душе целивам твоје руке“ и т. д.

У јулу пише Екатерина: „Ствари словенске наводе нам црне мисли. Турека у XIX вијеку сирваља се да пружи Јевропи призор средњовјечних завојевања азијатских својстава — грози Србији поплавом маса сакупљених Азијата и Акримана, и ако продре у Србију, она ће с њом поступити грђе него ли с Бугарском. И расположење без срца, које влада у Петрограду, то називаје локализацијом рата! Горчаков је примио прије који дан србијског агента Протића, онг истог, што сам ја послао к Дари, и својим ријечима га је сасвим оборио: „Ви сте против наших савјета отпочели рат, па се сами извајвајте. Русија је дала ријеч својим сусједима, да ће уздржати неутралност, и уздржаће га, неће вам пружити ни посредне ни непосредне помоћи, нити ће вам ни гроша дати! Све што можемо учинити, то је да не забранујемо појединим особама да вам дају новара, ако то узођу.“ А међу тим банкротирала Турека, хвала Инглеској не осјећа сада прејашње недостатка новара У Петрограду ће довести Словене до тога, да ће они преклонити кољена пред Инглеском, која то само и чека, и која ће им знати пружити помоћ не обавирући се ни на кога.“

Истој Катерини већ 25 јула пише: „Ово је трећи дан да сам се вратио из

дана ево са срећом, а у здравље Витешког нам Господара и храбрих мишица преговорних. доједрисмо слободни нашим блатом и сакупили смо се, да освештамо овај Божиј дом, скромно поновљен на темељу цркве, коју је у своје вријеме подигнула богобојазна Госпођа Јелена Балшићка.

„Темељ је у оно доба положен од стране једне велике Српкиње, а објавља се данас у спомен дана, када је Милостиви откријени порушено здравље друге опет Српкиње — највеће у своје доба — наше Узвишене Владарке!“

„Што се та племенита идеја остварила, има се захвалити вама, господо, који нијесте пожалили ни труда ни трошка, да ту племениту замисао у дјело изведете; то вам свака са захвалношћу признаје, а и на највећем мјесту имао сам прилику да се унјерим, да је ово предузеће са најпримјатнијим угњеском примљено. — Одујимо се, дакле, томе високом признању и кличимо на овом светом мјесту: Да живе наши Владари! Да живе Њихова Узвишена Дјеца!! — Живјели!“

Староме али срцем вазада младоме војводи одазвао се најодушевљеније кличаче „Живјели!“ и свирање музике народне химне. Па је наш уредник одговорно другом здравницом г. војводи, који је овоме друштву радио на челу стојао и тим допринио, да се овај почетак остваравања тако лијепе мисли учини, и који нам даје најбоље јемство, да ће се ова мисао под његовим пресједништвом, како треба, и потпуно докончати; и овој су се здравници сви присутни одавали: „живи војвода Пламенац!“

По обједу се друштво укрцало у парабродике и у лађе на пзел до наше границе прошавши изблизу Морачника, на ком стрше развалне великог манастира, а из њих се још подиже цео свод црквени са кубетом. На повратку опет се искрцало под Муриће, гдје се у хладовима одморило и разним пићем задовољило. Осим што је друштво, како цетињско тако подгоричко собом било доијело потребито, ту је био и један кафеџија који је послуживао.

На три уре био је полазак. „Ластавица“ и „Галеб“ вукли су за собом лађе и остављали их у Соца, у Крњине, и пред Плавницом, уз пуцању из револвера с једне и друге стране, а музика свим путем је свирала, премда је г. војвода у више пута викао: „Не лавите ту језу, њаволи!“ Али су и сами музиканти у овом друштву весели били. Послје кратког одмора и поткријепљена на Ријеци, на девет ура били смо на Цетињу.

Осим више речених новчаних прилога треба још да споменемо сљедеће:

Г. Марко Ђукановић, управитељ грађевина, приложио је звоно у вриједности од 160 флорина.

Г. кап. Аваније Милачић цео круг црквених књига.

Г. Јошо Јововић лијепу икону Христову сребрно-позлаћену.

Г. проф. Војко Новковић двије иконице

Из Двора су поклоњене четири велике иконе, а из Митрополије двије сребрне.

При свршетку да донесемо патине, који је урезан у праг изнад врата ове црквице: *Изкољенимак њца и неспјанимак сина и дха свтго поскрјенимак*

Петрограда. Тамо су ме позвали са неким преставницима банака ради савјетовања са Ламанским, који управља државном банком, у ствари србијског зајма. То је важна побјода, коју је одржао јавно мњење. Назад десет дана о томе се није могло ни мислити... У Петрограду је силно забуђење и у највишим круговима друштвеним, особито при Двору Царице. *Ја сам честишао Дари подиг у истини херојски...* И не само Дара него и грофиња Протасова и Књагиня Куракина тим се занимају! Овдје се ствар разумије не у самом резултату сакупљања, него у демонстрацији... До чега ће све ово довести, ја не знам. По свој прилици до рата, и то за то, што се рата бојимо. Да се избјегне рат, не треба га се бојати, и могао се избјећи, да смо се у самом почетку држали чврсто, смјело и поштено, да смо схваћали јасно своју историјску и националну дужност. Напротив, ми смо се упустили у споразуме и понижења, и најпослије ћемо доћи до крајње немогуће мјере понижења, таква, да ће рат бити неизбјежним исходом. Влада је уступила иницијативу и част испуњавања дужности народу!“ и т. д. да завршује: „Отуда се ништа не пиље. Ја примам по пет илаца рубаља на дан. Сваки дан отпиривавам по партију добровољаца.“

По овој препници са својим свасти кама, ми тек можемо себи преставити, с каквом се натреном љубави, и с каквим вазада биетрим погледом, Аксаков заузимао за српски народ у овом критичном часу; и ми још немамо књиге, у којој би се огледао сав тај циновски рад неискрене братске љубави, бар ради илустровања знаменити и величине оног нашег херојског подухвата!

Т.

свада се урамк см пркстие кце с трб-домк и штккоуномк влгочкстивон гноги ем дкпрри сто почншгког кнеза лазара а подрбжк гпа гургаи стрцилирковикна кв лкте фциди. МССССП (т.ј. год. 6948=1440.)

Овако је натпис прочитао пок. Јастребов. Пок. д-р Милановић, на питање г. архим. Руварца, да ли је Јастребов годину добро прочитао, снимио је натпис, који је потпуно одговарао овоме. Ми ваља да пријавимо, да нијесмо могли натпис добро прочитати, премда су слова крупна, али се данас не могу голим оком разабрати, нити ће се прочитати без потребитог алата и вјештака.

(Из војеног Министарства.) Њ. Кр. В. Господар одликовао је г. бригадира војводу Маша Ђуриковића првим степеном Данилова реда, које му је одликовање предао нарочити изасланик г. ком. Ђуза Ђурашковић, на Врањани приликом храмовске свечаности, 9 маја.

О старослужбеници били су произведени у стојећој војсци: г. капетан Иво Ђуриновић у чин командира и повјерена му је управа и команда над II-ом бригадом; г. капетан Милутин Николић у чин командира и повјерена му је команда и управа Луковског баталјона; г. капетан Милутин М. Вучинић у чин командира и повјерена му је команда и управа баталјона Пиперског; г. капетан Милош Радовић за командира стојеће војске. Од поручника произведени су у чин капетана: г. Томаш Павловић, Стево Јовићевић, Јово Бећир, Радомир Вешовић, Павле Пламенац и Никола Митровић. Г. поручик Богдан Радовић произведен је у чин командира народне војске и повјерена му је управа и команда над баталјоном Мартинићко-брајовићским.

О прослави јубилеја г. министра војводе Пламенца г. Ђуза Ђурашковић, благајник војног министарства, произведен је за командира, а г. поручик стојеће војске Лакић Лабовић за капетана.

(Освећење темеља католичке цркве.) У понедјелник је о. Метод Радич осветио темељ католичке цркве у блиској околини Цетиња.

(Млади умјетник.) Г. Коста Травањ, родом из Вршца а учитељ српске школе у Сарајеву, чији смо долазак на Цетиње објавили у прошлом броју, на Петровдан је пјевао у манастирској цркви на литургији „причастно“, а у вечер је имао част да на великом соаре у Двору отијена нише комада, гдје је био награђен аплаузима. Највише се допала Маринковићева композиција „Под пенџерите.“ У суботу вечер дао је концерт у Зетском Дому. И ту је јако била аплаудирана „Под пенџерите“ и самојез из „Наших Сјељана“ од Пачу-а. Штета што кућа није била пунија, као што је то заслуживао млади пјевач, који је са Цетиња отпочео ових школских ферија походити главније вароши српске, у доброј цијељи, да, послје добивеног школовања у Загребу код Зајца, узможе поћи у Милан да се ту усаврши. Ми смо увјерени да ће га српска публика свуда са задовољством сачувати, јер г. Травањ има пријатан мекан глас тенора, добро школован, рекли бисмо, особито за салона. Овога је пошао у Котор, па ће посјетити Дубровник и Сплет. Ми му желимо најбољег успјеха.

(Преставници наше омладине) који су били на соколским свечаностима у Прагу, већ су се већи повратили, и не могу да се нахвале ердичним дојеком браће Чеха. Г. Мило Татар знао је својим говором такво одушевљење у њима изазвати да су га на руке носили унаоколо. Куд те среће да се овако чење са осталом браћом састајемо и међусобно упознајемо!

(Љетина.) На све државне долазе нам, слава Богу, најбољи гласови о овогодшњој љетини, да се одавња људи боље не спомињу. Озвима жита боље дају него ли су и обећавала. У Подгорници се нова шетница већ продаје по 13 новчића ока. Кукурузи такође добро иду, хвала четима књижма прошлог мјесеца. Па тако кромид, купус и дунан. А по нашим пазарима не оскудјева још лавскога жита, а има га и по сеонким кућама. Људи се не жале много ни на винограде, и као да ће бити и с те стране народу лијепе помоћи.

(Из Главног Одбора за подизање дома умоболнијех.)

(Наставак)

Преко окружног Зетског одбора и његових помоћника г. г. Заса Поповића, Неша М. Мираповића, Ђока Перипина и К. Шпен. Мугоше приложили су из капетаније Љетинскопољске:

Г. г. командир Перо Ранчевић 3 ф., капетан Ристо Ранчевић 6 ф., писар кап. Шако Ранчевић 3 ф., официр Нико Петковић 5 ф., барјактар Христо Рашов 3 ф., клет Зако Поповић и Крето Рашов по 5 ф., Шуто Нешов 1 ф., Ђоко Лукић 3 ф., Саво Јованов 2 ф., Лука Османов 4 ф., Шако Спасов и Ристо Томов по 1 ф., Пеко Думелин 4 ф., Петко Кусов 5 ф., Мушица Томов, Ђоко Томов, Марко Санов, Јован Рашов и Мирко Кусов по 1 ф., Јован Стеф

2 ф., Петар Јанков 1 ф., Филип Јанков 1 ф. и 50 н., Томо Јанков, Ђоко Ројковић, Марко Мујов, Илија Митров, Павле Лукчић, Тонио Ђуров, Јоде Божов, Перо Ђуров, Крсто Пејов, Арсо Пејов и Перо Ристов по 1 ф., Ристо Ђорђин, Мујо Тах, Ахмедбашин и Јоко Попов по 2 ф., Илија Јованов 3 ф., Томо Јованов и Крсто Јованов по 4 ф., Митар Ђоков, Микола Јованов, Никола Лукчић, Косто Ђоков и Перо Тодоров по 1 ф., Јован Спасојев 1 ф. и 50 н., Јоде Божинић и Васо Новаков по 1 ф., Сми Матов 4 ф., Ђоко Милованов 2 ф., Томан Кусов и Шоде Никол по 1 ф., Крсто Ристов 1 ф. и 50 н., Мијат Савов 50 н., Арсо Митров 1 ф., Вељо Синанов 3 ф., Симо Лукчић 1 ф., Нико Васов 50 н., Илија Пејковић и Васо Николић по 1 ф., Никола Матов 1 ф. и 50 н., Ђоко Ристов, Ристо Јоков, Шпиро Ристов, Ристо Вулин, Јово Мушов и Ђоко Иљов по 1 ф., подофицир Велиша П. Болвић 1 ф. и 50 н., Петко Тепов 1 ф., Лука Иванов 50 н.

Барјактар Јован Вратица 1 фпир, Шћепан Вратица 50 н., Стеван Вратица 1 ф., Мишо Вратица 20 н., Ђоко Мугоша 50 н., Нешо Мирановић 1 ф., Митро Мирановић, Ристо Мирановић и Петко Антов по 50 н., Петко Марковић и Ђоко Марковић по 1 ф., Ђоко Марковић и Бошко Илић по 50 н., Нешко Живков 1 ф., Ристо Томашев 50 н., Петко Савов и Ђуро Сидковић по 1 ф., Јован Станов и Ђуран Станов по 50 н., Нико Рачковић и Јоко Рачковић по 2 ф., Петар Филипов и Ђуро Вуков по 1 ф., г-ђа Госпана Пурова 50 н., Томо Јованов 1 ф., Петар Савићев 50 н., Јован Савићев 1 ф. и 50 н., Симо Раччевић 50 н., Нешко Б. Раччевић 1 ф.

Подкомандир Ђоко Першић, оф. Саво Радонић и Лука Маркуш по 3 ф., Петко Ристов 1 ф., Ристо Савов, Мехмед Аровић и Асан Аровић по 50 н., Вељо Аровић 1 ф. и 50 н., Адем Селхановић 1 ф., Алија Беналић, Нешо Милошев, Перо Васов и Томо Милов по 50 н., Нико Ђуров 1 ф., Никола Станов 30 н., Марко Поповић 1 ф., Јоко Поповић 2 ф., Томо Перов 1 ф., Ђоко Першић 1 ф. и 50 н., Ђоко Ђуров 1 ф., Јово Ђуров 50 н., Васо Пулишин и Лука Станишин по 1 ф., Омер Ибров 50 н., Јово Пулишин 1 ф., Вуле Турков 50 н., Јако Васов 30 н., Ганго Тепов 50 н.

Официр Војо В. Милић 5 ф., бар. Илија Алексин 30 ока жита, Ђоко Милов 2 брва, кмет Кула Шћепанов 5 ф., Лука Савов, Пеко Ђоков и Спасо Илић по 1 ф., Микит Лукчић 50 н., Асо Јаков 1 ф., Филип Милов 1 ф. и 50 н., Томо Матов 1 ф., Перо Мушикин 10 ока жита, Саво Ђоков 50 н., Јоко Илић, Пуко Ђуров и бар. Филип Јанков по 1 ф., Перо Петков 15 ока жита, Илија Петков и Мујо Васов по 1 ф., Повис Стевов и Тиро Синанов по 50 н., Вељо Петков и Вељо Мугоша по 1 ф., Филип Савов и Вељо Стевов по 50 н., Шоњо Ђираков 1 ф., Васо Марков 10 ока жита, Васо Минков, Саво Кусов и поц Јово Поповић по 1 ф., Мило Поповић и Петко Јанков по 50 н., Шћепан Јанков и Лазо Савов по 1 ф., Петар Дајчин 20 ока жита, Косто Нешов и Мујо Божов по 1 ф., Шуто Милов 50 н., Филип Васов 1 ф., Васо Богданов и Мујо Томов по 50 н., Лука Филипов 2 ф., Петко Лукчић 1 ф., Илија Синанов и Томо Мушин по 50 н., Митро Марков 1 ф., Шуто Марков 10 ока жита, Нешо Андров 50 н., Пулиша Савов 1 ф., Мило Јовов, Перо Машов, Нешо Томов, Мујо Марков и Јован Крстов по 50 н., Ђуро Ристов 2 ф.,

Васо Лукчић 3 ф., Стево Шћепов 4 ф., Ристо Јаков и Кићо Машов по 2 ф. и 50 н., Косто Јовов и Мапо Синанов по 2 ф., Саво Милов 4 ф., Нешо Костов 5 ф., Филип Шабов 50 н., Коља Јовов 1 ф., Лазо Васов 2 ф. и 50 н., Кићо Благов и Кићо Савов по 50 н., Мило Марков, Мушо Савов и Митро Марков по 1 ф., Филип Станов 50 н., Шћепо Поповић и поц Ристо Поповић по 5 ф., оф. Лука Перавић 6 ф., поц Васо Поповић 2 ф., Томо Петров 1 ф. и 50 н., Крсто Петров 1 ф., Ђоко Петров 50 н., Нико Петров 2 ф., Марко Нешов и Мишко Нешов по 1 ф., Томо Васов 50 н., Лука Петров и Нико Лесин по 2 ф., Крсто Марков 1 ф. и 50 н., Митар Кусов, Нешо Кусов, Симо Лукчић, Никола Петров, Косто Тодоров и Филип Нешов по 1 ф., Ристо Јовов 2 ф., Лазо Јовов 1 ф., Ђоко Петров 50 н., Лука Јовов 1 ф., Јово Матов 2 ф., Јово Мусић 4 ф., Шуто Јовов, Митро Јовов и Никола Живанов по 1 ф., Ганго Петров 3 фор.

Официр Машо Милов 5 ф., кмет Мато Ђокић 4, Марко Тодоров и Петко Михов по 2 ф., Андро Станов 1 ф., Буко Асов 2 ф., Машо Живов 50 н., Машо Вељов 70 н., Шуто Илић 1 ф., Саво Јовов, Симо Јовов, Јоко Ђукапов и Буко Јовов по 50 н., Живо Томов 1 ф., Стево Спасов 50 н., Милош Кељов 1 ф., Драго Стеванов и Марко Перов по 50 н., Филип Станов 1 ф., Мато Вељов 1 ф. и 50 н., Митар Јетов 50 н., Асо Шугов 1 ф., Никола Јетов 50 н., Симо Кусов 1 ф., Андрија Мишков 50 н., Мило Вељов, Лазо Синанов и Митар Машов по 1 ф., Саво Ђуров 50 н., Марко Мушикин 3 ф., Јован Павићев и Павић Крстов по 2 ф., Зеко Лазов и Мило

Радојев по 3 ф., Јован Рашов 2 ф., Јоко Томов 50 н., Ђуро Стојанов 1 ф., Јован Стојанов 50 н., Крсто Стојанов 75 н., Ристо Асов 50 новч.

Барјактар Илија Марков 5 ф., Симо Нешов, Јако Филипов, Вељо Митров, Ристо Пејов и Мило Поповић по 3 ф., Нешо Живов и Јово Живов по 2 ф., Нико Крстов 2 ф. и 50 н., Мило Живов 1 ф., Пуро Марков, Крсто Миротић и Божо Миротић по 2 ф., Перо Шугов 50 н., Кићо Стевов 1 ф., Симо Ђуров 2 ф., Нешо Марков и Јоко Петров по 50 н., Паво Шогов 1 ф., Стеван Коичин 2 ф., Перо Вељов 50 н., Драго Срдаков 1 ф., Вељо Јовов 50 н., Жипо Ђуров 2 ф., Симо Пурашев, Ђоко Мићов, Јевто Стевов, Тиро Марков, Мило Марков, Мило Николић, Митар Бутов и Перо Божов по 50 новчића.

Свега: фор. 41475; ока жита 95; брва 2. Од пр.: ф. 26035-94; ок. ж. 24694; бр. 173; Укуп.: фор. 26450-69; ока жита 24789; брва 175;

(Наставиће се.)

Телеграми Бечког „Кор. Бира“.

ПЕТРОГРАД, 2 јула. — По Царевој наредби узете се 309,500 новака ове године, с намјером да се допуни мриарица.

ЊУЈОРК, 3 јула. — Врућина по југозападу траје.

ДУБРОВНИК, 4 јула. — Јучер отварање нове пруге железничке Габела — Бока Которска, са додирањем Требиња и Гужа. Присуствовали су министри: Калај, Кал, Хегедип, Витек, Чех. Воз је дочекао свуда великим одушевљењем. На обједу Калај је наздравно Цару. Војнички шеф Босне Анел и Витек истакали су велику важност нове линије са гледишта војничкога, просвјетнога и политичкога, доводећи у саобраћај монархију са јужном Далмацијом до сад изолираном.

ПЕТРОГРАД, 5 јула. — По „Н. Времени“ стање здравља Толстога без наде.

ПАРИЗ, 6 јула. — Буџетни одбор гласовао да се укине посланство код Ватикана.

МАДРИД, 6 јула. — Јучер у Сарагоси сукоб између клерикала и антиклерикала. Двије стотине метака из пушака намијенено је. Рањено је 45, од којих 12 тешко. Црквене власти обуставили су процесije.

ЦАРИГРАД, 6 јула. — Султан је одликовао Кедива орденом Ифтихара у бриљантима.

Велики Књаз Александар Михајловић.
ЕУКСИНОГРАД, 29 јуна. — Послија посјете на околници „Ростислав“ објед. Велики Књаз је наздравно Књазу Фердинанду и војсци бугарској. Књаз Фердинанд је наздравно Цару и руској војсци. Велики Књаз ће још посјетити Варну и Бургаз.

ВАРНА, 30 јуна. — Књаз и Велики Књаз јутрос допутовали и и прегледали смотру војске, у којој је учествовало одјељење окинажа са „Ростислава.“ На ручку на броду „Надежда“ Књаз је наздравно моћној мриарици руској, а Велики Књаз напредовању младе Бугарске. Велики Књаз сјутра креће пут Бургаза.

ВАРНА, 1 јула. — На опрощајном обједу у Еуксинеграду Књаз је наздравно Русији, створитељици Бугарске и војске бугарске, на Цару и војсци и бродовљу руском, и братимству руско-бугарске војске; Велики Књаз бугарској војсци.

ЕУКСИНОГРАД, 2 јула. — Јучер у великој пратњи Књаз је посјетио Бургаз. Послије смотре војске на ручку Књаз пио у здравље Царево. У вечер објед на Ростиславу. Данас Велики Књаз креће пут Кустенџи.

ВАРНА, 3 јула. — На обједу у Бургазу Велики Књаз захвалио на братском дочеку и пио у здравље Књаза и за напредак, будућност слободне Бугарске и за побратимство руско-бугарске војске. Књаз је изјавио благодарност Цару, што је послао преставника царске куће, уста-

као је дјело Русије ослобођења бугарског народа и васпитања бугарске војске.

КОНСТАНЦА, 3 јула. — Велики Књаз Александар Михајловић присио јутрос на броду „Ростиславу“, дочекан Престолонаследником Принцом Фердинандом, министром пресједником Стурцом и властима. Принц и Велики Књаз измијенили су посјете на њиховим бродовима. Принц је предао Великом Књазу колајну „Румуњске Звјезде.“ У вечер објед на броду „Краљ Карол.“

КОНСТАНЦА, 4 јула. — На спиноћном гала динеу Престолонаследник наздравно Цару и Великом Књазу, који је одговорно здравицом Краљу и Краљици румуњској, па Престолонаследнику и Престолонаследници и војсци и мриарици румуњској Принц је наздравно Великом Књазу и Великој Књагини и војсци и мриарици руској. При трпези велика срдачност. Данас се Велики Књаз искрцао на сухо и с Престолонаследником прегледао смотру војске акламираан неизбројним мноштвом народа.

КОНСТАНЦА, 5 јула. — Синоћ дине-гала на броду „Ростиславу.“ Велики Књаз наздравно румуњским Суверенима. Принц је одговорно здравицом Цару и Царици. Велики Књаз је наздравно за тим војсци и мриарици румуњској. Стурца је одговорно здравицом Великом Књазу и руској мриарици Велики Књаз је наздравно Престолонаследницима румуњским, а Престолонаследник Великом Књазу и Књагини. Велики Књаз је опет пио за румуњску војску, чија је храброст равна храбрости руске војске. Стурца је одговорно здравицом храброј руској војсци. За тим су Престолонаследник, руски посланик Фонтон и руски официри били на балу, што је град приредно. Велики Књаз се извишио. Град је био осветљен. Принц је отпутовао јутрос, такођер Велики Књаз.

Англо-бурски рат.

ЛОНДОН, 29 јуна. — У доњој кући Бродрик прочитао је депешу Киченера, да су Бури убијали Инглезе који су рањени лежали на земљи.

ЛОНДОН, 30 јуна. — Киченер јавља да је лорд Метуен изненада напао на бурски стан и заробио 43 Бура и много живежа, 40 бурских породица доведене су у стан; 3 Бура остали мртва, а 2 Инглеза рањена.

— Киченер јавља да су Бури напали полицајску војску код Хонткопа и да су илјенили 1 топ, па били одбијени. Инглези су изгубили 3 мртва и 7 рањених.

ЛОНДОН, 1 јула. — Сализбери одговарајући на повјерење скупа у Гилдхалу, рекао је да Буре храбро говори пријатељски у Инглеској.

ЛОНДОН, 3 јула. — Инглези су заробили 31 Бура и 56 коња.

ЛОНДОН, 6 јула. — Киченер телеграфира да је Филип Бота погинуо у битци.

ПРЕТОРИЈА, 7 јула. — Бури су напали Инглезе код Јаместовна, али без успјеха. Инглези су изгубили 7 мртвих војника и 3 официра, и 17 рањених војника. Губици бурски непознати.

Куга у Јевропи.

МАРСЕЉ, 29 јуна. — Умро је још један од окужених Арала брода „Лаоса“ у боницу. Није било већ нових случајева Здравствено стање путника и експажа траје најбоље.

МАРСЕЉ, 2 јула. — Већ пије био ниједан смртни случај и од четвртка ниједан нови случај.

ЦАРИГРАД, 5 јула. — Три нова случаја у Галати.

МАРСЕЉ, 6 јула. — Путници са брода „Лаоса“ јутрос су се искрцали.

ЦАРИГРАД, 6 јула. — Један од окужених у Галати умро.

На основу ријешења Књ. Министарства Правде од 27. Јуна 1901. год број 1181. Управа Централ. Каз. Завода у Подгорици јавља, да ће на дан 22. Јула тек године држати јавну лицитацију осуђеничке хране и то за годину дана, т ј од 1. Августа ове до закључно 31. Јула идуће 1902 г.

Овим се, дакле, о наведеном доставља трговцима и подузимачима с тим, да сви они, који би вољни били лицитирати, реченога дана буду присутни тачно у 8 часова прије подне у канцеларији ове Управе, гдје ће се и лицитација држати.

Подузимач коме се речева лиценцијација уступи, дужан је положити кауцију од 100 наполеона, било у готовом новцу, било у сигурној покретној или непокретној залози или у сигурном јемству.

Билжа обавјештења могу се сазнати у Управној канцеларији.

Број 193.
Подгорица, 3 Јула 1901 г.
Из канцеларије
Управе цен. каз. завода.

О Б Ј А В А.

Продајем моју кућу у старој вароши са 1/4 рала башче и шест рала земље у Рудом пољу, кућа је дугачка 10, а широка 8 метара, на горњем боју двије камаре, кухиња, портик, са шест прозора по плану, доље двије камаре по једним прозором, портик између њих и уз кућу приграђена кухиња.

Ко жели исту имовину купити нека се пријави потписатоме најдаље до 15 Јула. Имовина ће се уступити понудиоцу најбоље цијене.
Никшић, 26. Маја 1901 год.
Јокем Дубљевић.

Р. 78 Бр. 49 2—2

Моју гостионицу на Немањиној риви из куће Г. В. Биновог премјестио сам у кућу г. бригадира Јова Мартиновића, и под именом

„ХОТЕЛ БАЛША“

снабдио и уредно на најбољи начин, — о чему извјештавам моје поштоване муштерије.

Подгорица, 1 јула 1901 г.
Зако Р. Рогошић
гостионичар.

Р. 44 Бр. 1 1—3

П А З Н А Њ Е

поштованим путницима, да сам отворио гостионичарску радњу под именом

ХОТЕЛ ОБИЛИЋ

на Немањиној Риви број 7. Хотел је првог реда, с лијеним намјештајем, добром кухињом, добрим пићем, уредном и тачном послугом. Цијена умјерена. За многобројну посјету моли

Подгорица. Саво Рогошић.
Р. 42 Бр. 2 1—3

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ

Приликом ненадне смрти моје жене

МАШЕ

која је снашла 2 овога мјесеца, веома ме је задужило опште саучешће у овој нашој тешкој жалости.

Особиту хвалу изјављујем госп. доктору Митру Радловићу окружном љечнику, који је око миле ми покојнице сва могућа средства употребио, а да би је отргаво из чељусти немиле смрти, а тако исто и господи свештеницима попу Ђорђу Милановићу, попу Тодору Черетићу и поцу Нику Мартиновићу, који су покојницу опојали и до хладног је гроба допратили.

Хвала такођер и пјевачком друштву „Захумље“, које је својим пјевачким значинило спровод миле ми покојнице.

Вјечита хвала свој родбини, пријатељима и познаницима, који су било лично, било телеграфично, било писмено, своја дубока саучешћа у нашој жалости изјавили.

Особита хвала пријатељима и познаницима града Никшића обојег пола, који су својом присутношћу блажили нашу милу покојницу, поклањали и до хладног је гроба испратили.

Једном ријечи свакоме без разлике дубоко захваљујем.

У име цијеле породице
Никшић, 4/VII 1901.

Оскалошћени муж:
Јоко Дрецул.

Р. 159 Бр. 3 1—1